

Gemeenteraad (Het Debat en Het Besluit) GHG

Raadsvoorstel

Vergadering van 23 januari 2020
Gemeente Hardinxveld-
Giessendam - Hardinxveld-
Giessendam
Auteur: Nelleke Jongenelen
nj.jongenelen-
boom@hardinxveld-
giessendam.nl

Nieuw monument voor de Merwedegijzelaars; gelijktijdig met de gemeenten Sliedrecht en Altena (Werkendam)

Voorgesteld besluit

1. In te stemmen met het oprichten van een geheel nieuw monument voor de Merwedegijzelaars, dat tezamen met de gemeenten Sliedrecht en Altena gerealiseerd dient te worden.
2. Geen namen te vermelden bij het op te richten monument.
3. De opdracht voor het vervaardigen en plaatsen van een monument aan de Sluisweg (bij de locatie van het algemene herdenkingsmonument) tegelijkertijd met de gemeenten Sliedrecht en Altena te geven aan een plaatselijk of een aan de gemeenten gerelateerde kunstenaar. Als voorwaarde op te nemen dat het monument het gezamenlijke verhaal van de Merwedegijzelaars vertelt. De verbinding tussen de drie gemeenten moet duidelijk tot uiting komen, echter met behoud van de identiteit per gemeente.
4. Het benodigde budget ad € 10.000,00 beschikbaar te stellen voor het realiseren en plaatsen van het Merwedegijzelaarsmonument.
5. Het benodigde budget te dekken uit het begrotingsresultaat 2020.

Inhoud

Inleiding

In de raadsvergadering van 4 juli 2019 is door de CDA-fractie door middel van een motie meer aandacht gevraagd voor het verhaal van de Merwedegijzelaars. Alle politieke partijen zijn het erover eens dat het verhaal van de Merwedegijzelaars doorverteld moet blijven worden aan de volgende generaties. Om die reden heeft de gemeenteraad het College van B&W verzocht te onderzoeken of het verplaatsen van de plaquette naar een toegankelijke plaats in de openbare ruimte in Hardinxveld-Giessendam meer recht doet aan dit verhaal. Inmiddels is gebleken dat de nabestaanden van de Merwedegijzelaars verplaatsing van het gedenkteken niet voorstaan, mede vanwege de tekst: "op 16 mei 1944 werden van deze plaats Merwedegijzelaars weggevoerd naar het concentratiekamp te Amersfoort". Locatie en tekst zijn wat hen betreft onlosmakelijk met elkaar verbonden. Het college van B&W is met de gemeenteraad van mening dat het verhaal van de Merwedegijzelaars meer onder de aandacht moet worden gebracht en wil dit doen door middel van het oprichten van een speciaal herdenkingsmonument. In die zin hebben de burgemeesters van de gemeenten Altena, Sliedrecht en Hardinxveld-Giessendam zich ook uitgelaten nadat zij op 19 april jl. de jaarlijkse herdenkingsbijeenkomst in Kamp Amersfoort hebben bijgewoond. Amersfoort is de plaats waar de Merwedegijzelaars na de razzia naartoe werden getransporteerd. Het destijds geopperde idee om een speciaal monument in alle drie de dorpen, in verbondenheid met elkaar op te richten heeft inmiddels vorm gekregen. Er is een brede commissie ingesteld, onder aanvoering van de

burgemeester van de gemeente Sliedrecht, waarin onder andere nabestaanden en vertegenwoordigers van de plaatselijke 4 en 5 mei comite's zijn vertegenwoordigd. Daaruit is naar voren gekomen dat men de plaatsing van een speciaal monument voor de Merwedegijzelaars omarmt. Voor wat betreft de gemeente Hardinxveld-Giessendam gaat de voorkeur naar plaatsing bij het algemene Herdenkingsmonument aan de Sluisweg.

Beoogd effect

Het oprichten van een nieuw monument voor de Merwedegijzelaars, teneinde recht te doen aan het verhaal en de onderlinge verbondenheid in dezen.

Argumenten

1.1. Het verplaatsen van het bestaande gedenkteken naar een meer toegankelijke plaats in de openbare ruimte is geen optie.

- Op 10 september jl. is er een overleg geweest met een vertegenwoordiger van de nabestaanden van de Merwedegijzelaars, de voorzitter en de secretaris van Stichting Oranje Trouw en de betrokken docente/contactpersoon van de Christelijke Scholengemeenschap Oude Hoven, locatie Calvijn (de school die het herdenkingsmonument heeft geadopteerd). Met hen is de uitvoering van de motie besproken. Tijdens de bijeenkomst is aangegeven dat men vanuit verschillende gesprekken met nabestaanden begrepen heeft dat verplaatsing van het gedenkteken een zeer gevoelig onderwerp is. Als conclusie uit deze bespreking kwam naar voren dat wat hen betreft de plaquette op de huidige locatie moet blijven. Dit heeft vooral te maken met de tekst daarvan te weten: *'Op 16 mei 1944 werden van deze plaats Merwedegijzelaars weggevoerd naar het concentratiekamp te Amersfoort'*. De locatie en het gedenkteken zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. De eigenaar van het gebouw heeft aangegeven alle medewerking te willen verlenen aan het in stand houden van deze herinneringsplek.

2.1. Geen namen te vermelden bij het op te richten monument.

- De meningen over het vermelden van de namen lopen enigszins uiteen. Daarom is ervoor gekozen de namen niet te vermelden. Er zal worden onderzocht of er op een eenvoudige manier een verwijzing kan worden gemaakt naar de namenlijst op het digitale monument van de Merwedegijzelaars (www.merwedegijzelaars.nl). Dit zal ook als opdracht worden meegegeven aan de kunstenaar.

3.1. Opdrachtverlening aan de kunstenaar.

- De te kiezen kunstenaar moet uit een van onze drie gemeenten afkomstig zijn of hiermee op enigerlei wijze in verband staan. Een link naar met het onderwerp zal zwaarwegender zijn. Als voorwaarde op te nemen dat het monument het gezamenlijke verhaal van de Merwedegijzelaars vertelt. De verbinding tussen de drie gemeenten moet duidelijk tot uiting komen, echter met behoud van de identiteit per gemeente. Het monument mag (met respect) aanraakbaar zijn. Als uitgangspunten voor de kunstenaar zal er verwezen worden naar de boekjes 'Helsluis - een verhaal over de Merwederazzia' en 'Brabantse Merwedegijzelaars', de NOS-documentaire van 4 mei 2019 en 'het digitale monument'. Hiertoe zal binnenkort een oproep worden gedaan. Uit de aanmeldingen zal door de commissie uit de drie gemeenten een keuze worden gemaakt voor een of meerdere kunstenaars met het verzoek hun idee verder uit te werken. Hiervoor zal per kunstenaar € 500,00 beschikbaar worden gesteld. Uit deze aangeleverde ontwerpen zal het definitieve monument worden gekozen. Het streven is om de kunstwerken bij voorkeur voor 4 mei 2020 gereed te hebben.

4.1. Het beschikbaar te stellen budget.

- Op grond van de gevoerde besprekingen is voor de gemeente Hardinxveld-Giessendam een budget van € 10.000,00 begroot voor het vervaardigen en plaatsen van het monument.

5.1. Raadsinformatienota.

- Deze is bijgevoegd.

Kanttekeningen

het monument indien mogelijk te realiseren voor de viering van 75 jaar bevrijding, in navolging van de motie van het CDA.

Financiële informatie

Er is een krediet van € 10.000,00 nodig voor de realisatie van het onderhavige kunstwerk. Voorgesteld wordt dit te dekken uit het begroot resultaat 2020.

Communicatie

De gemeente Sliedrecht is trekker van dit gezamenlijk project en zal de communicatie hierover in samenspraak met de drie gemeenten voorbereiden.

Vervolg

-

Openbaar

Ja

Bijlagen

1. Aangenomen- Motie Gedenkteken Merwedegijzelaars.pdf
2. Raadsinformatienota.pdf